

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Sžsk/95/2019
Identifikačné číslo spisu: 1018200871
Dátum vydania rozhodnutia: 25.11.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Zdenka Reisenauerová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:1018200871.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a členiek senátu JUDr. Aleny Adamcovej a JUDr. Violy Takáčovej, PhD. v právnej veci žalobcu: K. O. J. C., nar. XX.X.XXXX, bytom D. XX, XXX XX K., proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29. augusta č. 8 a 10, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. 27620-2/2018-BA zo dňa 26. marca 2018, o kasačnej sťažnosti žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 7Sa/57/2018-59 zo dňa 18. júna 2019, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 7Sa/57/2018-59 zo dňa 18. júna 2019 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alsie konanie.

Odôvodnenie

I.

Konanie pred krajským súdom

1. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd alebo správny súd“) napadnutým rozsudkom č. k. 7Sa 57/2018-59 zo dňa 18. júna 2019 podľa § 191 ods.1 písm. g/ zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) zrušil žalobou napadnuté rozhodnutie žalovanej Sociálnej poisťovne, ústredie č. 27620-2/2018-BA zo dňa 26. marca 2018 a rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Bratislava č. 700-0219513217-GC04/17 zo dňa 07. novembra 2017 a vec jej vrátil na ďalšie konanie. Žalobkyni voči žalovanej priznal úplnú náhradu trov konania.

2. Krajský súd zákonnosť preskúmaného rozhodnutia žalovaného správneho orgánu v spojení s prvostupňovým správnym rozhodnutím preskúmal v intenciách zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení alebo zákon č. 461/2003 Z. z.“) citujúc právnu úpravu ustanovenú v § 240 uvedeného zákona, postupom podľa právnej úpravy ustanovenej v prvej a tretej hlave tretej časti Správneho súdneho poriadku a dospel k záveru o

dôvodnosti žaloby.

3.1. Krajský súd z obsahu spisovej dokumentácie žalovanej mal preukázané, že Sociálna poisťovňa, pobočka Bratislava rozhodnutím č. 700-0219513217-GC04/17 zo dňa 07.11.2017 žalobkyňu podľa § 178 ods. 1 písm. a) deviaty bod zákona č. 461/2003 Z. z. a § 240 tohto zákona predpísala za obdobie júl 2013, august 2013, september 2013, október 2013, november 2013, december 2013, január 2014, február 2014, marec 2014, apríl 2014, máj 2014, jún 2014, júl 2014, august 2014, september 2014, október 2014, november 2014, december 2014, január 2015, február 2015, marec 2015, apríl 2015, máj 2015, jún 2015, júl 2015, august 2015, september 2015, október 2015, november 2015, december 2015, január 2016, február 2016, jún 2016 penále v sume 997,16 eur, vypočítané z dlžnej sumy poistného na nemocenské poistenie, poistného na starobné poistenie a povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie, poistného na invalidné poistenie, poistného do rezervného fondu solidarity (ďalej len „poistné a príspevky“) vo výške 0,05 % z dlžnej sumy za každý deň omeškania odo dňa splatnosti poistného a povinných príspevkov do dňa, keď bola dlžná suma poukázaná na účet Sociálnej poisťovne v Štátnej pokladnici, alebo zaplatená v hotovosti s tým, že neoddeliteľnou súčasťou tohto rozhodnutia je príloha. Sociálna poisťovňa, pobočka Bratislava svoje rozhodnutie odôvodnila odkazom na zákonné ustanovenie, podľa ktorého fyzická osoba, ktorá je povinná platiť poistné a príspevky, je povinná poistné a príspevky odvádzať na účet Sociálnej poisťovne v Štátnej pokladnici za kalendárny mesiac pozadu do ôsmeho dňa kalendárneho mesiaca nasledujúceho po kalendárnom mesiaci, za ktorý sa platí poistné a povinné príspevky tak, ako to určujú príslušné zákonné ustanovenia. Vzhľadom k tomu, že žalobkyňa, ako samostatne zárobkovo činná osoba povinná odvádzať poistné a povinné príspevky, neodviedla poistné a príspevky včas za obdobie uvedené vo výroku rozhodnutia, Sociálna poisťovňa mu predpísala penále v sume 997,16 eur.

3.2. Proti tomuto rozhodnutiu podala žalobkyňa odvolanie zo dňa 27.11.2017 poukazujúc na skutočnosť, že v období júl 2013 až marec 2016 dobrovoľne a s dobrým úmyslom odvádzala poistné na nemocenské a dôchodkové poistenie tak, ako bolo od žalovanej požadované. Žalobkyňa tvrdila, že si nebola vedomá, že musí byť povinným platcom poistného. Listom z augusta 2015 žalovaná žalobkyňu oznámila, že odo dňa 01.07.2015 jej vzniklo povinné poistenie samostatne zárobkovo činné osoby. Žalobkyňa nevediac, že pri povinnom poistení je iný variabilný symbol a že je potrebné sa odhlásiť a prihlásiť registračnými listami v Sociálnej poisťovni, v dobrej viere odvádzala poistné, ale s nesprávnymi údajmi k platbe. Žalovaná listom z februára 2016 žalobkyňu oznámila, že je povinná platiť poistné na nemocenské, starobné, invalidné poistenie a poistenie do rezervného fondu solidarity a má povinnosť sa preregistrovať. Žalobkyňa uhradila dňa 09.03.2016 na účet žalovanej nedoplatok na poistnom pod správnym variabilným symbolom. Tvrdila, že odviedla za obdobie júl 2013 až júl 2016 poistné na nemocenské a dôchodkové poistenie dvojnásobne, ako dobrovoľný platca v sume 3 981,25 eur a ako povinný platca v sume 4 094,88 eur, z toho dôvodu považuje za neprimerané platiť ešte aj penále.

3.3. O odvolaní žalobkyne rozhodla Sociálna poisťovňa, ústredie ako odvolací orgán rozhodnutím č. 27620-2/2018-BA zo dňa 26.03.2018 tak, že ho v celom rozsahu zamietla a podľa § 218 ods. 1 a ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. potvrdila rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Bratislava č. 700-0219513217-GC04/17 zo dňa 07.11.2017. Žalovaná napadnuté rozhodnutie odôvodnila tým, že podľa § 142 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. poistné sa platí na účet Sociálnej poisťovne v Štátnej pokladnici za kalendárny mesiac pozadu, ak tento zákon neustanovuje inak. Podľa § 143 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. poistné je splatné do ôsmeho dňa kalendárneho mesiaca nasledujúceho po kalendárnom mesiaci, za ktorý sa platí poistné. Uviedla, že žalobkyňa je registrovaná ako povinne nemocensky poistená a povinne dôchodkovo poistená samostatne zárobkovo činná osoba od 01.07.2013. Podľa § 293cu zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 338/2013 Z. z. účinného od 01.01.2014 na vznik a zánik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činné osoby sa v období od 01.01.2014 do 30.06.2014 použije § 5 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom do 31.12.2013. Podľa § 141 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. účinného od 01.01.2004, fyzická osoba a právnická osoba, ktoré sú povinné platiť poistné, sú povinné poistné odvádzať. Žalobkyňa ako povinne nemocensky poistená osoba a povinne dôchodkovo poistená samostatne zárobkovo činná osoba, poistné za obdobie júl 2013, august 2013, september 2013, október 2013, november 2013, december 2013,

január 2014, február 2014, marec 2014, apríl 2014, máj 2014, jún 2014, júl 2014, august 2014, september 2014, október 2014, november 2014, december 2014, január 2015, február 2015, marec 2015, apríl 2015, máj 2015, jún 2015, júl 2015, august 2015, september 2015, október 2015, november 2015, december 2015, január 2016, február 2016, jún 2016 zaplatila po lehote splatnosti. Na základe uvedeného bolo jej predpísané penále v sume 997,16 eur.

4. Krajský súd konštatoval, že žalobkyňa za obdobie júl 2013, august 2013, september 2013, október 2013, november 2013, december 2013, január 2014, február 2014, marec 2014, apríl 2014, máj 2014, jún 2014, júl 2014, august 2014, september 2014, október 2014, november 2014, december 2014, január 2015, február 2015, marec 2015, apríl 2015, máj 2015, jún 2015, júl 2015, august 2015, september 2015, október 2015, november 2015, december 2015, január 2016, február 2016, jún 2016 uhradila dobrovoľné poistenie. Ide o dôchodkové poistenie, ktoré sa potom subsidiárne delí na dobrovoľné alebo povinné poistenie. Keďže žalobkyňa platila poistené, žalovaná bola povinná sa touto platbou zaoberať a keď zistila, že ide o platbu poistného za konkrétne poistené obdobie od konkrétnej fyzickej osoby, ktorú vie identifikovať podľa rodného čísla, ktoré má vo svojom systéme, bez variabilného symbolu, mala postupovať v zmysle § 142 ods. 7 zákona č. 461/2003 Z. z. Nakoľko žalovaná takto nepostupovala, prišlo zo strany žalobkyne k duplicitnej platbe poistného za to isté obdobie. A následne k vyrubeniu penále zo strany žalovanej.

5. Po preskúmaní námietok žalobkyne uvedených v podanej žalobe správny súd dospel k záveru, že jej námietky odôvodňujú zrušenie napadnutého rozhodnutia, pretože došlo k podstatnému porušeniu ustanovení o konaní pred orgánom verejnej správy, ktoré mohlo mať a aj malo za následok vydanie nezákonného rozhodnutia vo veci samej. S poukazom na závery uvedené vyššie, správny súd podľa ust. § 191 písm. g) SSP preskúmané rozhodnutie žalovanej zrušil a vzhľadom na okolnosti prípadu zrušil aj rozhodnutie orgánu verejnej správy prvého stupňa a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Krajský súd uviedol, že povinnosťou žalovanej po vrátení veci bude riadiť sa právnym názorom súdu, ktorým je žalovaná podľa ust. § 191 ods. 6 veta prvá SSP viazaná. Správny súd mal za to, že žalovaná musí podrobnejšie preskúmať odvedené platby od žalobkyne a jeho správne priradenie k poistnému na základe odvodovej povinnosti žalobkyne. Žalovaná nedostatočným vysporiadaním sa s otázkou existencie dlhu na poistnom, nemala dostatočne zistený právny základ pre vydanie napadnutého rozhodnutia.

6. O náhrade trov konania rozhodol správny súd podľa ust. § 167 ods. 1 SSP tak, že priznal žalobkyni voči žalovanej právo na úplnú náhradu trov konania vzhľadom jej plný úspech vo veci. Podľa ust. § 175 ods. 2 SSP o výške náhrady trov konania rozhodne správny súd po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

II.

Kasačná sťažnosť žalovanej

7. Proti uvedenému rozsudku krajského súdu podala žalovaná v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť. V dôvodoch kasačnej sťažnosti namietala, že krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci podľa § 440 ods. 1 písm. g) SSP. Navrhovala, aby Najvyšší súd SR rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 7Sa 57/2018-59 zo dňa 18. júna 2019 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

7.1. V dôvodoch kasačnej sťažnosti žalovaná, poukazom na skutkové okolnosti prípadu uviedla, že penále žalobkyni bolo predpísané ako samostatne zárobkovo činnéj osobe, ktorej na základe § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. vzniklo od 1. júla 2013 povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie. Žalobkyňa ako povinne nemocensky poistená a povinne dôchodkovo poistená samostatne zárobkovo činná osoba bola v spornom období povinná platiť poistené na nemocenské poistenie, poistené na dôchodkové poistenie v členení na starobné poistenie a invalidné poistenie a poistené do rezervného fondu solidarity. Keďže žalobkyňa za sporné obdobie preukázateľne nezaplatila poistené v súlade s § 143 ods. 1 uvedeného zákona do 8. dňa kalendárneho mesiaca nasledujúceho po kalendárnom mesiaci, za ktorý sa platí poistené, žalovaná bola povinná podľa § 240 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. predpísať

žalobkyni ako samostatne zárobkovo činnejš osobe penále z dlžnej sumy poistného. Skutočnosť, že žalobkyňa v spornom období platila poistné na dôchodkové poistenie nemá za následok nezákonnosť napadnutého rozhodnutia žalovanej vo veci predpísania penále z dôvodu, že poistné ako dôchodkové poistenie žalobkyňa platila ako dobrovoľne dôchodkovo poistená osoba, pričom pri jednotlivých platbách poistného žalobkyňa uvádzala variabilný symbol VS XXXXXXXXXXXX, ktorý jej bol pridelený ako dobrovoľne dôchodkovo poistenejš fyzickej osobe pri podaní Registračného listu FO - prihlášky na dobrovoľne dôchodkové poistenie, s dátumom vzniku dobrovoľného dôchodkového poistenia 24. 11. 2010, ktoré trvalo až do 9. marca 2016, kedy podala v pobočke sociálnej poisťovne Registračný list FO-odhlášku z dobrovoľného dôchodkového poistenia, s dátumom zániku tohto poistenia 9. marca 2016.

7.2. Žalovaná považovala vec za nesprávne právne posúdenú krajským súdom aj z dôvodu, že zo žiadneho ustanovenia zákona č. 461/2003 Z. z. nevyplýva subsidiárne delenie dôchodkového poistenia na dobrovoľne alebo povinné poistenie. Povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnejš osoby a dobrovoľne dôchodkové poistenie fyzickej osoby sú samostatné druhy sociálneho poistenia, ktoré vznikajú a zanikajú nezávisle od seba. Kým povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnejš osoby vzniká a zaniká priamo zo zákona č. 461/2003 Z. z. pri splnení podmienok ustanovených týmto zákonom nezávisle od vôle povinnej osoby, dobrovoľne dôchodkové poistenie fyzickej osoby vzniká až na základe prejavu vôle tejto osoby vstúpiť do systému dobrovoľného dôchodkového poistenia. Ak fyzická osoba dobrovoľne vstúpi do systému dôchodkového poistenia, vzniká jej odvodová povinnosť. Zákon č. 461/2003 Z. z. nevyučuje súbeh poistení, a preto, ak dobrovoľne dôchodkovo poistenejš osobe vznikne súčasne aj povinné poistenie, či už z dôvodu vzniku pracovného pomeru, alebo vzniku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnejš osoby, nezaniká jej z tohto titulu dobrovoľne dôchodkové poistenie. Z uvedených dôvodov žalobkyňa, ktorá sa v spornom období považovala za dobrovoľne dôchodkovo poistenú osobu a zároveň za povinne nemocensky poistenú a povinne dôchodkovú poistenú samostatne zárobkovo činnú osobu, bola povinná platiť poistné na dôchodkové poistenie a poistné do rezervného fondu solidarity ako dobrovoľne dôchodkovo poistená fyzická osoba a zároveň bola povinná platiť poistné na nemocenské poistenie, poistenie a dôchodkové poistenie v členení na starobné poistenie a invalidné poistenie a poistné do rezervného fondu solidarity ako povinne nemocensky poistená a povinne dôchodkovo poistená samostatne zárobkovo činná osoba.

7.3. Žalovaná ďalej uviedla, že keďže žalobkyňa ako povinne nemocensky poistená a povinne dôchodkovo poistená samostatne zárobkovo činná osoba, mala v spornom období zároveň status dobrovoľne dôchodkovo poistenejš osoby, nebolo právne opodstatnené platby poistného na dôchodkové poistenie, ktoré žalobkyňa platila na variabilný symbol dobrovoľne dôchodkovo poistenejš osoby (VS XXXXXXXXXXXX) zaevidovať na platby poistného povinne nemocensky poistenejš a povinne dôchodkovo poistenejš samostatne zárobkovo činnejš osoby s prideleným VS XXXXXXXXXXXX. Žalovaná dôvodila, že právnym dôvodom na platenie poistného na dobrovoľne dôchodkové poistenie žalobkyňou bola účasť na dobrovoľnom dôchodkovom poistení, ktorá zanikla až podaním Registračného listu FO - odhlášky z dobrovoľného dôchodkového poistenia dňom 9. marca 2016, a preto boli platby poistného na dôchodkové poistenie pobočkou sociálnej poisťovne správne zaevidované na dobrovoľne dôchodkové poistenie a nemožno ich považovať za duplicitné platby za to isté obdobie tak, ako uvádza krajský súd.

7.4. Žalovaná trvala na tom, že skutočnosť, že žalobkyňa v spornom období platila poistné na dôchodkové poistenie ako dobrovoľne dôchodkovo poistená osoba nespôsobuje nezákonnosť napadnutého rozhodnutia vo veci predpísania penále samostatne zárobkovo činnejš osoby napriek tomu, že ide o to isté obdobie. Mala za to, že v danom prípade postupovala v súlade so zákonom č. 461/2003 Z. z., ak žalobkyni napadnutým rozhodnutím predpísala penále za obdobie júl 2013 až február 2016 a jún 2016.

7.5. Žalovaná sa nestotožnila ani s právnym záverom krajského súdu, že v konaní vo veci predpísania penále došlo k podstatnému porušeniu ustanovení o konaní pred orgánom verejnej správy, ktoré mohlo mať a aj malo za následok vydanie nezákonného rozhodnutia. Uviedla, že z rozsudku krajského súdu nie je zrejmé, aké ustanovenia upravujúce konanie vo veciach sociálneho poistenia žalovaná v konaní vo veci

predpísania penále porušila, keď krajský súd bližšie nešpecifikoval, v čom vidí porušenie ustanovení upravujúcich konanie vo veciach sociálneho poistenia zo strany žalovanej, napriek tomu, že žalobkyňa v správnej žalobe žiadne porušenia týchto ustanovení nenamietala.

III.

Vyjadrenie žalobkyne ku kasačnej sťažnosti žalovanej

8. Kasačná sťažnosť žalovanej bola žalobkyni doručená dňa 15.8.2019. Žalobkyňa sa ku kasačnej sťažnosti žalovanej vyjadrila tak, že nesúhlasí s dôvodmi, ktorými žalovaná namietala nezákonnosť napadnutého rozhodnutia krajského súdu. Navrhovala, aby kasačný súd kasačnú sťažnosť žalovanej ako nedôvodnú zamietol.

8.1. V dôvodoch vyjadrenia žalobkyňa uviedla, že trvá na dôvodoch uvedených v žalobe, ako aj na svojich vyjadreniach v konaní. Žalobkyňa sa so správnosťou napadnutého rozsudku krajského súdu v celom rozsahu stotožnila. Trvala na tom, že v celom rozhodnom období riadne platila poistné, len pod nesprávnym variabilným symbolom. Uviedla, že po obdržaní nového variabilného symbolu pre povinného platiteľa poistného nedopatrením aj naďalej uhrádzala žalovanej poistné pod starým (pôvodným) variabilným symbolom. Žalovaná, ktorá vo svojom informačnom systéme vie žalobkyňou ako platiteľku poistného jednoznačne a bez pochybností identifikovať, žalobkyňu na nesprávnosť variabilného symbolu neupozornila, ani jej nevrátila nesprávne alebo nedôvodne uhradené poistné pod nesprávnym variabilným symbolom.

8.2. Žalobkyňa trvala na svojich tvrdeniach uvedených v konaní pred krajským súdom, s ktorými sa žalovaná žiadnym spôsobom nevysporiadala, a to: a/ duplicitne prijatým plnením na poistnom uhrádzanom pravidelne len pod nesprávnym variabilným symbolom a nútene duplicitne uhrádzanom poistnom pod hrozbou žalovanej o náraste penále; b/ s novelou zákona o sociálnom poistení č. 183/2014 Z. z. účinnou od 1. 7. 2014, ktorou sa menil § 14 zákona o sociálnom poistení tak, že sa pri konkrétnych zložkách poistného vylučuje súbeh dobrovoľného a povinného poistenia; c/ žalovaná tendenčne a skresľujúco v konaní pred krajským súdom aj v kasačnej sťažnosti poukazuje len na možný súbeh dobrovoľného a povinného dôchodkového poistenia bez toho, aby právne a logicky udržateľným spôsobom vysvetlila, prečo do základu na vyrubenie penále teda zahrнула aj iné zložky údajne včas neuhradeného poistného, pri ktorých je súbeh poistného vylúčený.

8.3. Žalobkyňa uviedla, že: - a/ žalovaná musí mať vedomosť o tom, že bez právneho základu užíva a má k dispozícii žalobkyňou duplicitne zaplatené poistné, ktoré jej doposiaľ nevrátila, ani nereagovala na jej žiadosť o vrátenie poistného podanú podľa § 145 v zákona o sociálnom poistení žalobkyni; - b/ vyrubila žalobkyni penále v rozpore s § 14, § 21 a 142 ods. 7 zákona o sociálnom poistení; - c/ nevysporiadala sa s otázkou existencie dlhu žalobkyni na poistnom a základom pre vyrubenie penále; - d/ vyrubila penále napriek tomu, že poistné bolo riadne a včas uhradené len pod nesprávnym variabilným symbolom, navyše do základu pre vymáhanie poistného zahrнула aj poistné a príspevky, ktoré sú v zmysle § 14 zákona o sociálnom poistení s účinnosťou 1. 7. 2014 zo súbehu dobrovoľného a povinného poistného vylúčené, čím jej rozhodnutie trpí vadou podstatného porušenia ustanovení o konaní pred orgánom verejnej správy a ide o vydanie nezákonného rozhodnutia žalovanou.

8.4. Záverom žalobkyňa vyslovila názor, že kasačná sťažnosť žalovanej je nedôvodná, účelová a je len prejavom jej arogantného prístupu k poistencom. Tvrdila, že žalovaná nerešpektuje zákon, nekoná v zmysle a v súlade so zákonom od žalovanej (zrejme žalobkyne) ako poistenkyne vyžaduje nedôvodné plnenie povinnosti bez toho, aby žalovaná sama plnila a rešpektovala jej zákonom uložené povinnosti.

IV.

Konanie pred kasačným súdom

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 11 písm. g) v spojení s § 438 ods. 2 SSP) preskúmal napadnutý rozsudok správneho súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo (§ 453 ods. 2 SSP), v rozsahu námietok žalovanej uvedených v kasačnej sťažnosti, kasačnú sťažnosť prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk (§ 452 ods. 1 v spojení s ust. § 137 ods. 4 SSP) a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalovanej je dôvodná.

10. Predmetom prieskumného konania na kasačnom súde bol rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 7Sa 57/2018-59 zo dňa 18. júna 2019, ktorým krajský súd podľa § 191 ods. 1 písm. g/ SSP zrušil žalobou napadnuté rozhodnutie žalovanej Sociálnej poisťovne, ústredie č. 27620-2/2018-BA zo dňa 26. marca 2018 a rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Bratislava č. 700-0219513217-GC04/17 zo dňa 07. novembra 2017 a vec jej vrátil na ďalšie konanie.

11. V procese posudzovania zákonnosti napadnutého rozsudku správneho súdu kasačný súd vychádzal zo skutkových zistení vyplývajúcich zo spisového materiálu krajského súdu, súčasťou ktorého tvoril administratívny spis žalovaného správneho orgánu, na ktoré poukázal už krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku, z ktorých dôvodov ich najvyšší súd neopakuje a súčasne na ne poukazuje.

12. Predmetom preskúmacieho súdneho konania v danej veci bolo rozhodnutie žalovaného správneho orgánu - Sociálnej poisťovne, ústredie č. 27620-2/2018-BA zo dňa 26. marca 2018, ktorým rozhodnutím žalovaná podľa § 218 ods. 2 zákona o sociálnom poistení zamietla odvolanie žalobkyne a potvrdila rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu - Sociálnej poisťovne, pobočka Bratislava č. 700-0219513217-GC04/17 zo dňa 07. novembra 2017. Prvostupňový správny orgán uvedeným rozhodnutím žalobkyni podľa § 178 ods. 1 písm. a) deviaty bod zákona č. 461/2003 Z. z. a § 240 uvedeného zákona predpísal za obdobie júl 2013 až december 2013, január 2014 až december 2014, január 2015 až december 2015 a január 2016, február 2016, jún 2016, penále v sume 997,16 eur.

13. Kasačný súd predovšetkým upriamuje pozornosť na to, že správne súdnictvo v Slovenskej republike vychádza z materiálneho chápania právneho štátu v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy vyžadujúceho, aby verejná správa bola pod kontrolou súdnej moci. Je založené jednak na kontrole verejnej správy, či táto (ne)prekračuje jej zverenú právomoc a jednak poskytuje ochranu subjektívnym právam osôb, do ktorých bolo zasiahnuté alebo zasahované v rozpore so zákonom. Hlavnou úlohou správneho súdnictva je teda ochrana subjektívnych práv a jeho cieľom ochrana práv fyzických a právnických osôb a ich prostredníctvom následne aj ochrana zákonnosti. Správne súdnictvo je neoddeliteľným atribútom právneho štátu zaručujúcim každej osobe či už ide o fyzickú alebo právnickú osobu ochranu práv pred činnosťou orgánov verejnej správy. Dodržiavanie zákonnosti v oblasti výkonnej moci a dôsledná ochrana jednotlivca je jednou z najdôležitejších črt právneho štátu, ktorého koncepcia práva stojí aj na dodržiavaní práva štátnymi orgánmi. Správny súd v správnom súdnictve poskytuje ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom (§ 2 ods. 1 SSP). Konanie pred správnym súdom je jednou zo záruk ochrany základných ľudských práv a slobôd a ochrany práv a oprávnených záujmov účastníkov administratívneho konania (§ 5 ods. 2 SSP). Na rozhodnutie správneho súdu je rozhodujúci stav v čase právoplatnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo v čase vydania opatrenia orgánu verejnej správy (§ 135 ods. 1 SSP). Správnou žalobou sa žalobca môže domáhať ochrany svojich subjektívnych práv proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy alebo opatreniu orgánu verejnej správy (§ 177 ods. 1 SSP).

14. Kasačný súd dáva tiež do pozornosti, že správny súd nie je súdom skutkovým. Jeho úlohou pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu podľa tretej hlavy tretej časti Správneho súdneho poriadku (§§ 199 a nasl. SSP) je posudzovať, či správny orgán príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či

konal v súčinnosti s účastníkom konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi, ako aj s procesnoprávnymi predpismi. V súdnom prieskume zákonnosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu v sociálnych veciach správny súd nie je viazaný rozsahom dôvodov uvedených v žalobe, ak žalobca je fyzickou osobou, ktorou namieta nezákonnosť rozhodnutia správneho orgánu, tvrdiac, že nezákonným rozhodnutím správneho orgánu a postupom mu predchádzajúcim bol ukrátený na svojich hmotnoprávných alebo procesnoprávných právach. Zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúceho vydaniu napadnutého rozhodnutia. Správny súd v konaní súdneho prieskumu zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy teda preskúmava, či orgán štátnej správy konal a rozhodol v súlade so zákonom, či v správnom konaní postupoval v súčinnosti s účastníkom konania, či sa vysporiadal s jeho námietkami a či na základe skutkových zistení a na základe logického a rozumného uváženia ustálil správne svoj právny záver.

15. Kasačný súd zistil, že krajský súd v danej veci v procese súdneho prieskumu zákonnosti napadnutého rozhodnutia žalovaného správneho orgánu náležite nepostupoval v súlade s procesnými pravidlami zákonodarcom nastolenými v prvej a tretej hlave tretej časti Správneho súdneho poriadku, keď súdny prieskum zákonnosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu, napadnutého žalobou, nevykonával v súlade s právnou úpravou zákona č. 461/2003 Z. z., dospejúc k nesprávnemu záveru, že rozhodnutia žalovanej v oboch stupňoch boli vydané v rozpore so zákonom č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov.

16. Vychádzajúc zo skutkových zistení vyplývajúcich zo spisu krajského súdu, súčasť ktorého tvorí administratívny spis žalovanej, kasačný súd zistil, že medzi účastníkmi ostalo sporné, či Sociálna poisťovňa žalobkyni vyrubila penále za nezaplatené poistné na nemocenské poistenie, poistné na starobné poistenie, poistné na invalidné poistenie a poistné do rezervného fondu solidarity za označené obdobie v roku 2013, 2014, 2015 a 2016 v súlade so zákonom č. 461/2003 Z. z. v platnom znení.

V.

Právne posúdenie kasačným súdom

17. Podľa čl. 1 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát.

18. Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

19. Podľa čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

20. Základom interpretácie a aplikácie čl. 1 ods. 1 ústavy je zabezpečenie materiálneho a nie formálneho právneho štátu. Základnou premisou materiálneho právneho štátu sa prezentuje všeobecná záväznosť práva pre všetkých. To znamená, že štátne orgány, orgány územnej samosprávy, právnické osoby s právomocou rozhodovania o právach a povinnostiach, ako aj každý jednotlivec musí konať tak, ako určuje právny poriadok. Z citovanej právnej úpravy ústavy vyplýva, že výklad a uplatňovanie všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s ústavou. Pozitivistický právny prístup k aplikácii zákonov je preto v činnosti štátnych orgánov modifikovaný ústavne konformným výkladom, ktorý v závislosti od ústavou chránených hodnôt pôsobí reštriktívne alebo extenzívne na dikciu zákonných pojmov. Obsah zákonnej právnej normy nemôže byť interpretovaný izolovane, mimo zmyslu a účelu zákona, cieľa právnej regulácie, ktorý zákon sleduje. Požiadavka na ústavne konformnú aplikáciu a výklad zákona je podmienkou zákonnosti rozhodnutia ako individuálneho správneho aktu. Mocenské orgány štátu realizujú svoju rozhodovaciu právomoc sú pri výkone svojej moci povinné postupovať v

zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy, s prihliadnutím na to, že súčasne sú viazané aj právnou úpravou obsiahnutou v medzinárodných zmluvách, ktorými je Slovenská republika viazaná (čl. 7 Ústavy SR) a po vstupe Slovenskej republiky do Európskeho spoločenstva, Európskej únie postupovať tiež v súlade s právne záväznými predpismi Európskeho spoločenstva, Európskej únie.

21. Kasačný súd v danej súvislosti upriamuje pozornosť na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 341/07, v ktorom ústavný súd uvádza: „Ústavný súd SR už v rámci svojej rozhodovacej činnosti konštatoval, že nevyhnutnou súčasťou rozhodovacej činnosti súdov zahŕňajúcej aplikáciu abstraktných právnych noriem na konkrétne okolnosti individuálnych prípadov je zisťovanie obsahu a zmyslu právnej normy uplatňovaním jednotlivých metód právneho výkladu. Ide vždy o metodologický postup, v rámci ktorého nemá žiadna z výkladových metód absolútnu prednosť, pričom jednotlivé uplatnené metódy by sa mali navzájom dopĺňať a viesť k zrozumiteľnému a racionálne zdôvodnenému vysvetleniu textu právneho predpisu. Pri výklade a aplikácii ustanovení právnych predpisov je nepochybne treba vychádzať najprv z ich doslovného znenia. Súd však nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. Môže, ba dokonca sa musí od neho (od doslovného znenia právneho textu) odchyliť v prípade, keď to zo závažných dôvodov vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavne súladného výkladu zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 ústavy). Samozrejme, že sa v takýchto prípadoch musí zároveň vyvarovať svojvoľe (arbitrárnosti) a svoju interpretáciu právnej normy musí založiť na racionálnej argumentácii. V prípadoch nejasnosti alebo nezrozumiteľnosti znenia ustanovenia právneho predpisu (umožňujúceho napr. viac verzií interpretácie) alebo v prípade rozporu tohto znenia so zmyslom a účelom príslušného ustanovenia, o ktorého jednoznačnosti niet pochybnosti, možno uprednostniť výklad e ratione legis pred doslovným gramatickým (jazykovým) výkladom. Viazanosť štátnych orgánov zákonom v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy totiž neznamená výlučnú a bezpodmienečnú nevyhnutnosť doslovného gramatického výkladu aplikovaných zákonných ustanovení. Ustanovenie čl. 2 ods. 2 ústavy nepredstavuje iba viazanosť štátnych orgánov textom, ale aj zmyslom a účelom zákona“.

22. Skutkové zistenia vyplývajúce zo spisu krajského súdu, súčasť ktorého tvoril administratívny spis žalovanej, potvrdzujú, že Sociálna poisťovňa rozhodnutiami v oboch stupňoch vyrubila žalobkyne penále ako sankciu za to, že riadne a včas nezaplatila povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie ako samostatne zárobkovo činná osoba za obdobie júl 2013 až február 2016 a jún 2016. Žalobkyňa bola účastníka na dobrovoľnom dôchodkovom poistení od roku 2010, ktoré zaniklo až dňom 9. marca 2016, podaním Registračného listu FO - odhlášky z dobrovoľného dôchodkového poistenia. Uvedené skutočnosti neboli medzi účastníkmi ani sporné. Žalobkyňa tvrdila, že v celom rozhodnom období riadne platila poistné, len pod nesprávnym variabilným symbolom. Potvrdila, že aj po obdržaní nového variabilného symbolu pre povinného platiteľa poistného nedopatrením aj naďalej uhrádzala žalovanej poistné pod starým (pôvodným) variabilným symbolom, majúc za to, že povinnosťou Sociálnej poisťovni, ktorá vo svojom informačnom systéme vie žalobkyňu ako platiteľku poistného jednoznačne a bez pochybností identifikovať, bolo žalobkyňu na nesprávnosť variabilného symbolu upozorniť a následne jej vrátiť nesprávne alebo nedôvodne uhradené poistné (platené pod nesprávnym variabilným symbolom). Sporným medzi účastníkmi teda ostalo, či bolo povinnosťou sociálnej poisťovni skúmať správnosť platieb žalobkyne na sociálnom poistení a po vzniku povinného sociálneho poistenia žalobkyne považovať jej platby poistenia platené na variabilný symbol dobrovoľného platenia poistenia za platby povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia ako samostatne zárobkovo činné osoby, čím by žalobkyne nevznikol nedoplatok na dlžnom povinnom sociálnom poistení za obdobie júl 2013 až február 2016 a jún 2016 ako základ na vyrubenie penálov.

23. Zákon o sociálnom poistení č. 461/2003 Z. z. vymedzuje sociálne poistenie, upravuje rozsah sociálneho poistenia, právne vzťahy pri vykonávaní sociálneho poistenia, organizáciu sociálneho poistenia, financovanie sociálneho poistenia, dozor štátu nad vykonávaním sociálneho poistenia a konanie vo veciach sociálneho poistenia (§ 1 ods. 1).

24. Pri posúdení splnenia zákonných podmienok pre vyrubenie penále žalobkyne ako samostatne zárobkovo činné osoby za riadne a včas nezaplatenie povinného nemocenského poistenia a povinného

dôchodkové poistenia, bolo potrebné vychádzať zo znenia zákona o sociálnom poistení účinného v čase právnej skutočnosti, od ktorej žalobkyňa vznikla povinnosť platiť povinné sociálne poistenie.

25. Podľa § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. (účinného ku dňu vzniku povinného sociálneho poistenia žalobkyne - júl 2013) povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnnej osobe vzniká od 1. júla kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu (§ 6 ods. 1 a 2 zákona č. 595/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov) alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou bol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 5, a zaniká 30. júna kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu (§ 6 ods. 1 a 2 zákona č. 595/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov) alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou nebol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 5, ak tento zákon neustanovuje inak.

26. Podľa § 14 ods. 1, 2 zákona č. 461/2003 Z. z. povinne nemocensky poistení sú a) zamestnanec uvedený v § 4 ods. 1, b) samostatne zárobkovo činná osoba, ktorej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu (§ 6 ods. 1 a 2 zákona č. 595/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov) alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou bol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 5.

Dobrovoľne nemocensky poistená osoba môže byť fyzická osoba po dovŕšení 16 rokov veku, ktorá má na území Slovenskej republiky trvalý pobyt, povolenie na prechodný pobyt (§ 17 zákona č. 48/2002 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov) alebo povolenie na trvalý pobyt, (§ 34 zákona č. 48/2002 Z. z.) ak a) nemá priznaný starobný dôchodok, predčasný starobný dôchodok alebo invalidný dôchodok z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70%, b) nie je poberateľom invalidného dôchodku po dovŕšení dôchodkového veku a c) je súčasne dobrovoľne dôchodkovo poistená.

27. Podľa § 15 ods. 1 písm. b/, ods. 4 zákona č. 461/2003 Z. z. povinne dôchodkovo poistení sú samostatne zárobkovo činná osoba, ktorá je povinne nemocensky poistená.

Dobrovoľne dôchodkovo poistená osoba môže byť fyzická osoba po dovŕšení 16 rokov veku, ktorá má na území Slovenskej republiky trvalý pobyt, povolenie na prechodný pobyt (§ 17 zákona č. 48/2002 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov) alebo povolenie na trvalý pobyt (§ 34 zákona č. 48/2002 Z. z. 25) a nemá priznaný predčasný starobný dôchodok.

28. Podľa § 228 zákona č. 461/2003 Z. z. (Povinnosti samostatne zárobkovo činnnej osoby) samostatne zárobkovo činná osoba je povinná prihlásiť sa na nemocenské poistenie a dôchodkové poistenie najneskôr do ôsmich dní od vzniku týchto poistení a odhlásiť sa z týchto poistení do ôsmich dní od ich zániku. Samostatne zárobkovo činná osoba je povinná oznámiť príslušnej pobočke prerušenie nemocenského poistenia a dôchodkového poistenia z dôvodu uvedeného v § 26 ods. 2 do 30 dní od prerušenia, a to prostredníctvom ústavu na výkon väzby alebo ústavu na výkon trestu odňatia slobody a prerušenie nemocenského poistenia a dôchodkového poistenia z dôvodu uvedeného v § 26 ods. 4 do ôsmich dní od prerušenia; splnenie povinnosti podľa odseku 1 sa nevyžaduje. Samostatne zárobkovo činná osoba je povinná oznámiť príslušnej pobočke zmenu mena, priezviska, trvalého pobytu a zrušenie povolenia na trvalý pobyt alebo povolenia na prechodný pobyt do ôsmich dní od zmeny týchto skutočností. Samostatne zárobkovo činná osoba je povinná plniť povinnosti podľa odseku 1 na tlačivo alebo inou formou, ktorej obsah a spôsob zasielania určí Sociálna poisťovňa. Lehota na splnenie povinností podľa odsekov 1 až 3 je zachovaná aj vtedy, ak doklady preukazujúce splnenie povinností podľa odsekov 2 a 3 a tlačivo uvedené v odseku 4 sa v ustanovenej lehote odovzdali na prepravu poštou, odoslali faxom alebo elektronickou poštou. (6) Doklady a tlačivo uvedené v odseku 5, odoslané faxom alebo elektronickou poštou, ak nie sú podpísané zaručeným elektronickým podpisom podľa osobitného predpisu 96) alebo urobené v súlade s dohodou podľa § 186 ods. 2, treba potvrdiť písomne najneskôr do troch dní odo dňa ich doručenia Sociálnej poisťovni.

29. Podľa § 226 zákona č. 461/2003 Z. z. (Povinnosti Sociálnej poisťovne) Sociálna poisťovňa je povinná a) viesť individuálny účet poistenca a prostredníctvom svojho webového sídla bezplatne umožniť poistencovi pasívny prístup k informácii o zmenách stavu individuálneho účtu; Sociálna poisťovňa sprístupní poistencovi informáciu o zmenách stavu individuálneho účtu za kalendárne roky 2004 až 2007 najneskôr od 1. júla 2008, b) vydávať na žiadosť poberateľa dávky potvrdenie o nároku na dávku, o nároku na jej výplatu a o jej sume, c) určiť dni splatnosti pravidelných výplat pre dôchodkové dávky, úrazovú rentu a pozostalostnú úrazovú rentu, d) kontrolovať plnenie povinností vyplývajúcich ostatným účastníkom právnych vzťahov sociálneho poistenia, e) viesť register zamestnávateľov a register poistencov a sporiteľov starobného dôchodkového sporenia a v registri poistencov a sporiteľov starobného dôchodkového sporenia osobitne evidovať fyzické osoby v právnom vzťahu na základe dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru, f) postúpiť príspevky na starobné dôchodkové sporenie 100a) na bežný účet nepriradených platieb príslušnej dôchodkovej správcovskej spoločnosti do desiatich dní od priradenia platby príspevkov na starobné dôchodkové sporenie sporiteľovi a do 60 dní od ich priradenia na účet Sociálnej poisťovne v Štátnej pokladnici, najskôr však odo dňa splatnosti týchto príspevkov, ak osobitný predpis neustanovuje inak, 100b) alebo postúpiť príspevky na starobné dôchodkové sporenie 100a) na bežný účet pre nepriradené platby príslušnej dôchodkovej správcovskej spoločnosti do piatich dní od ich uhradenia zo základného fondu garančného poistenia, ak osobitný predpis neustanovuje inak, 100b) a postúpiť penále podľa § 241a na bežný účet nepriradených platieb príslušnej dôchodkovej správcovskej spoločnosti do piatich dní od uhradenia tohto penále zo správneho fondu, g) zverejniť na svojom webovom sídle národnou radou schválené strategické zámery činnosti Sociálnej poisťovne a správu o ich plnení a materiály prerokované dozornou radou, h) poskytovať subjektu podľa osobitného predpisu 100c) informácie potrebné na posudzovanie nároku na osobitný príspevok baníkom, i) vydávať na žiadosť fyzickej osoby potvrdenie o období nemocenského poistenia získanom v posledných dvoch rokoch pred narodením dieťaťa na účely rodičovského príspevku, j) písomne elektronickými prostriedkami oznámiť dôchodkovej správcovskej spoločnosti bezodkladne zánik právneho postavenia sporiteľa podľa osobitného predpisu, 90b) previesť finančnú sumu zodpovedajúcu dôchodkovým právam podľa § 82a ods. 1, l) písomne oznámiť fyzickej osobe a právnickej osobe povinnej odvádzať poistné jej variabilný symbol, a to do ôsmich dní odo dňa doručenia prihlášky do registra zamestnávateľov alebo do registra poistencov a sporiteľov starobného dôchodkového sporenia, m) písomne oznámiť samostatne zárobkovo činnnej osobe vznik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia, vymeriavací základ na platenie poistného, výšku poistného na nemocenské poistenie, výšku poistného na starobné poistenie a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie, výšku poistného na invalidné poistenie a výšku poistného do rezervného fondu solidarity, dátum splatnosti poistného a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie a údaje týkajúce sa úhrady poistného a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie, určených na základe údajov vedených v informačnom systéme Sociálnej poisťovne, a to do 20 dní od vzniku povinného poistenia, n) plniť povinnosti v starobnom dôchodkovom sporení podľa osobitného predpisu, 1) o) na svojom webovom sídle zverejňovať 1. priemernú mesačnú mzdu v hospodárstve Slovenskej republiky zistenú štatistickým úradom za príslušný kalendárny rok, 2. sumu všeobecného vymeriavacieho základu za príslušný kalendárny rok podľa § 11 ods. 1 najneskôr do 30. apríla kalendárneho roka nasledujúceho po príslušnom kalendárnom roku, 3. výšku dôchodkovej hodnoty na príslušný kalendárny rok podľa § 64 najneskôr do 31. decembra príslušného kalendárneho roka, 4. percento zvýšenia dôchodkovej dávky podľa § 82 ods. 1 najneskôr do 31. októbra kalendárneho roka predchádzajúceho príslušnému kalendárnemu roku a 5. percento zvýšenia úrazovej renty podľa § 89 ods. 8 najneskôr do 31. októbra kalendárneho roka predchádzajúceho príslušnému kalendárnemu roku.

30. Vychádzajúc z citovanej právnej úpravy zákonodarca v zákone o sociálnom poistení ustanovil podmienky účasti fyzickej osoby na nemocenskom poistení a dôchodkovom poistení tak, že za splnenia zákonných podmienok je fyzická osoba účastná na povinnom nemocenskom poistení a dôchodkovom poistení. Zákonodarca v právnej norme § 14 ods. 1 písm. b/ stanoví, že povinne nemocensky poistená je samostatne zárobkovo činná osoba (§ 5), ktorej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu (§ 6 ods. 1 a 2 zákona č. 595/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov) alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou bol vyšší

ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 5. V právnej norme § 15 ods. 1 písm. b/, stanoví, že povinne dôchodkovo poistená je samostatne zárobkovo činná osoba, ktorá je povinne nemocensky poistená. V prípade samostatne zárobkovej činnosti táto je účastná na povinnom nemocenskom poistení a povinnom dôchodkovom poistení za splnenia zákonných podmienok ustanovených v § 21 ods. 1 tohto zákona, v zmysle ktorých povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činné osobe vzniká od 1. júla kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu (§ 6 ods. 1 a 2 zákona č. 595/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov) alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou bol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 5, a zaniká 30. júna kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu (§ 6 ods. 1 a 2 zákona č. 595/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov) alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou nebol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 5, ak zákon o sociálnom poistení neustanovuje inak. V zmysle právnej úpravy ustanovenej v § 228 zákona č. 461/2003 Z. z. povinnosťou samostatne zárobkovo činné osoby je prihlásiť sa na nemocenské poistenie a dôchodkové poistenie na tlačive alebo inou formou, ktorej obsah a spôsob zasielania určí Sociálna poisťovňa najneskôr v zákonom určenej lehote, v ktorej lehote je aj povinná oznámiť Sociálnej poisťovni každú zmenu v osobných údajoch.

31. Zákonodarca v právnej úprave zákona o sociálnom poistení súčasne ustanovuje podmienky, na základe ktorých fyzická osoba môže byť účastná na nemocenskom poistení a dôchodkovom poistení aj dobrovoľne, a to v zmysle právnej úpravy ustanovenej v § 14 ods. 2 a § 15 ods. 2 tohto zákona. Pokiaľ fyzická osoba sa stane účastná na nemocenskom a dôchodkovom poistení dobrovoľne na základe prihlášky do uvedeného poistenia, vzniká jej povinnosť počas celého obdobia trvania dobrovoľného poistenia platiť poistné, teda až do oznámenia Sociálnej poisťovne o ukončení dobrovoľného poistenia na základe odhlásky z tohoto poistenia. Dobrovoľné poistenie fyzickej osoby je samostatným druhom poistenia, zákonodarcom predpokladaným.

32. Fyzická osoba, ktorá je povinná platiť poistné, je povinná poistné odvádzať (§ 141 ods. 1). Poistné sa platí na účet Sociálnej poisťovne v Štátnej pokladnici za kalendárny mesiac pozadu, ak tento zákon neustanovuje inak (§ 142 ods. 1). Fyzická osoba, ktorá je povinná odvádzať poistné, je povinná pri platení poistného platiť poistného identifikovať a uviesť k nej variabilný symbol a špecifický symbol. Bez uvedenia variabilného symbolu a špecifického symbolu k platbe poistného spôsob zaevidovania a priradenia platby poistného k obdobiu určí Sociálna poisťovňa. Variabilný symbol je číslo fyzickej osoby povinnej odvádzať poistné, ktoré prideluje Sociálna poisťovňa (§ 142 ods. 7, 8). Poistné je splatné do ôsmeho dňa kalendárneho mesiaca nasledujúceho po kalendárnom mesiaci, za ktorý sa platí poistné (§ 143 ods. 1 veta prvá).

33. Podľa § 240 ods. 1, 2 zákona č. 461/2003 Z. z. fyzickým osobám a právnickým osobám povinným odvádzať poistné a príspevky na starobné dôchodkové sporenie, 1) ktoré neodviedli poistné a príspevky na starobné dôchodkové sporenie 1) za príslušný kalendárny mesiac včas alebo ich odviedli v nižšej sume, Sociálna poisťovňa predpíše penále vo výške 0,05% z dlžnej sumy za každý deň omeškania odo dňa splatnosti poistného a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie 1) do dňa, keď bola dlžná suma poukázaná na účet Sociálnej poisťovne v Štátnej pokladnici, zaplatená v hotovosti alebo do dňa začatia kontroly, ak tento zákon neustanovuje inak. Predpísané penále podľa odseku 1 nemôže presiahnuť dlžnú sumu poistného a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie 1) za kontrolované obdobie. Sociálna poisťovňa penále nepredpíše, ak penále za kontrolované obdobie nie je vyššie ako 3,32 eur.

34. Vychádzajúc zo skutkových okolností danej veci a z citovanej úpravy zákona o sociálnom poistení pokiaľ žalobkyňa bola účastná na dobrovoľnom poistení fyzickej osoby na základe prihlášky podanej v sociálnej poisťovni bola povinná uhrádzať poistné počas celého obdobia dobrovoľného poistenia teda až do dňa odhlásenia sa z tohto poistenia vo forme odhlásky podanej u sociálnej poisťovni. Po splnení zákonných podmienok samostatne zárobkovo činné osoby žalobkyňi vznikla povinnosť platiť povinné

nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie a toto poistné Sociálnej poisťovni riadne a včas odvádzať. Žalobkyňa pri platení poistného bola súčasne povinná platbu poistného identifikovať a uviesť k nej variabilný symbol a špecifický symbol. Pokiaľ žalobkyňa aj po vzniku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia uhradila poistné na variabilný symbol, ktorý jej bol Sociálnou poisťovňou pridelený na úhradu dobrovoľného poistenia, Sociálna poisťovňa postupovala v súlade so zákonom, ak tieto platby poistného priradila k úhrade poistného plynúceho z dobrovoľného poistenia žalobkyne, keďže úhradu poistného z dobrovoľného poistenia bola žalobkyňa povinná Sociálnej poisťovni odvádzať až do dňa odhlásenia sa tohto poistenia. Pokiaľ žalobkyňa neuhradila povinné nemocenské a povinné dôchodkové poistenia riadne a včas Sociálna poisťovňa správne postupovala, ak žalobkyňu vyzvala na zaplatenie dlžného povinného sociálneho poistenia. Zaplatené dlžné poistné na povinnom nemocenskom poistení a povinnom dôchodkovom poistení nie je možné považovať za duplicitnú úhradu poistného, keďže dobrovoľné poistenie fyzickej osoby a povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie fyzickej osoby ako samostatne zárobkovo činnej osoby sú samostatné právne inštitúty poistenia zákonodarcom v zákone o sociálnom poistení predpokladané. Z právnej úpravy ustanovenej v § 226 zákona č. 461/2003 Z. z. upravujúcej povinnosti Sociálnej poisťovne ani z iných ustanovení toho zákona nevyplyva povinnosť Sociálnej poisťovni zmysle argumentácie správneho súdu, že keďže žalobkyňa platila poistné, žalovaná bola povinná sa touto platbou zaoberať a keď zistila, že ide o platbu poistného za konkrétne poistné obdobie od konkrétnej fyzickej osoby, ktorú vie identifikovať podľa rodného čísla, ktoré má vo svojom systéme, bez variabilného symbolu, mala postupovať v zmysle § 142 ods. 7 zákona č. 461/2003 Z. z.

35. Podľa § 142 ods. 7, 8, 9 zákona č. 461/2003 Z. z. fyzická osoba a právnická osoba, ktoré sú povinné odvádzať poistné, sú povinné pri platení poistného platbu poistného identifikovať a uviesť k nej variabilný symbol a špecifický symbol. Bez uvedenia variabilného symbolu a špecifického symbolu k platbe poistného spôsob zaevidovania a priradenia platby poistného k obdobiu určí Sociálna poisťovňa. Variabilný symbol je číslo fyzickej osoby a právnickej osoby povinnej odvádzať poistné, ktoré pridružuje Sociálna poisťovňa. Špecifický symbol je číselné označenie príslušného kalendárneho mesiaca a kalendárneho roka. Pri platení poistného predpísaného rozhodnutím Sociálnej poisťovne je špecifický symbol uvedený vo výrokovej časti rozhodnutia.

36. V súlade s citovanou úpravou ustanovenou v § 142 ods. 7 uvedeného zákona Sociálna poisťovňa určí spôsob zaevidovania a priradenia platby poistného k obdobiu v prípade, keď fyzická osoba uhradza poistné bez uvedenia variabilného symbolu a špecifického symbolu k platbe poistného. V preskúmvanej veci však nebol dôvodný postup Sociálnej poisťovni v zmysle citovanej úpravy, keďže žalobkyňa platby poistného uhradila na variabilný symbol, ktorý jej bol určený Sociálnou poisťovňou na dobrovoľné poistenie fyzickej osoby. Sociálna poisťovňa nielenže nebola povinná, ale nebola ani oprávnená nahrádzať rozhodnutie a postup žalobkyne platiť poistné vo vzťahu uvádzania variabilného symbolu priradenému k úhrade platieb dobrovoľného poistenia fyzickej osoby.

37. Vzhľadom k uvedenému kasačný súd vyhodnotil námietku žalovanej, ktorou v kasačnej sťažnosti namietal, že správny súd vec nesprávne právne posúdil (§ 440 ods. 1 písm. g/ SSP) ako dôvodnú.

38. Kasačný súd za dôvodnú považoval aj ďalšiu námietku žalovanej, ktorou v kasačnej sťažnosti namietala, že z rozsudku krajského súdu nie je zrejmé, aké ustanovenia upravujúce konanie vo veciach sociálneho poistenia žalovaná v konaní vo veci predpísania penále porušila, keď krajský súd bližšie nešpecifikoval, v čom vidí porušenie ustanovení upravujúcich konanie vo veciach sociálneho poistenia zo strany žalovanej, napriek tomu, že žalobkyňa v správnej žalobe žiadne porušenia týchto ustanovení nenamietala. Z obsahu odôvodnenia napadnutého rozhodnutia krajského súdu vyplýva, že správny súd preskúmvané rozhodnutia Sociálnej poisťovni v oboch stupňoch zrušil podľa § 191 ods. 1 písm. g/ SSP a vec vrátil na ďalšie konanie. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia však nie je zrejmé, v čom správny súd vzhliadol, že zo strany žalovanej došlo k podstatnému porušeniu ustanovení o konaní pred orgánom verejnej správy, ktoré mohlo mať za následok vydanie nezákonného rozhodnutia alebo opatrenia vo veci samej. Uvedená právna skutočnosť spôsobuje nepreskúmateľnosť rozhodnutia správneho súdu pre nedostatok dôvodov, čo je samo osebe dôvodom pre zrušenie rozhodnutia.

39. Vzhľadom k uvedenému vyššie najvyšší súd vyhodnotil ako dôvodne námietky žalovanej vznesené v kasačnej sťažnosti, ktorými namietala nezákonnosť napadnutého rozhodnutia krajského súdu, keďže tieto námietky spochybnili vecnú a právnu správnosť napadnutého rozhodnutia krajského súdu. Kasačný súd kasačnej sťažnosti žalovanej proti rozhodnutiu krajského súdu preto vyhovel a podľa § 462 ods. 1 SSP rozhodnutie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

40. V ďalšom konaní bude povinnosťou krajského súdu opätovne sa vecou dôsledne zaoberať, ustáliť zásadné otázky žalobkyňou nastolené v žalobe, vzťahujúce sa na prejednávajúcu vec, v ich intenciách posúdiť zákonnosť rozhodnutia a postupu žalovanej v oboch stupňoch a to v súlade s názorom kasačného súdu vysloveným v tomto rozhodnutí a vo veci opätovne rozhodnúť. Svoje rozhodnutie aj riadne a presvedčivo odôvodní. V novom rozhodnutí vo veci samej rozhodne krajský súd opätovne o nároku na náhradu trov konania vrátane o nároku na náhradu trov kasačného konania (§ 467 ods. 3 SSP).

41. Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v danej veci rozhodol pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.